

ДИВЕРСИФІКАЦІЯ ТЕХНОЛОГІЙ УПРАВЛІННЯ БІБЛІОТЕКОЮ ЯК СОЦІОКОМУНІКАЦІЙНОЮ УСТАНОВОЮ СУСПІЛЬСТВА

У статті висвітлено питання диверсифікації технологій управління бібліотекою як соціо-комунікаційною установою, розглянуто завдання бібліотечних керівників, пов'язані з управлінням бібліотечним виробництвом, модернізацією бібліотечно-інформаційної діяльності в умовах формування соціокомунікаційного середовища інформаційного суспільства.

Ключові слова: управління бібліотекою, інноваційні технології, інформаційний менеджмент, бенчмаркінг, реінжиніринг, контролінг, фандрейзинг, SWOT-аналіз, STEP-фактори.

I. Вступ

Інформаційні потреби й запити сучасного суспільства вимагають від бібліотеки як соціо-комунікаційної установи диверсифікації діяльності, орієнтованої на створення єдиного інформаційного простору держави шляхом забезпечення ресурсної та комунікаційної складових інформаційно-комунікаційного середовища, досягнення нової якості інформаційного сервісу, упровадження інноваційних проектів, реалізації випереджального розвитку, створення позитивного образу, що стимулює її подальший інноваційний розвиток. Нині бібліотеки перебувають у стані метасистемних трансформацій, пов'язаних з упровадженням інформаційних технологій, налагодженням інформаційного виробництва, розподілом і споживанням бібліотечно-інформаційних продуктів та послуг і потребують власної моделі дієвого, якісного управління, заснованого на сучасних соціокомунікаційних технологіях. Техніко-технологічні, організаційні трансформації бібліотек посилюють вимоги до керівників різних рівнів управління бібліотекою та потребують зростання професіоналізму, що забезпечується поглибленням наукової обґрунтованості рішень, які приймаються на всіх рівнях бібліотечної управлінської діяльності, систематизованим усвідомленням особливостей вітчизняного й зарубіжного досвіду для прийняття управлінських рішень, аналізом зовнішніх факторів впливу на наукове управління в бібліотеці, формуванням передумов щодо адаптації управлінської думки з метою впровадження інноваційних технологій у розвиток та практичну діяльність бібліотек. Тому сьогодні перед бібліотеками стоїть питання суттєвого "перевантаження" в усіх сферах їх діяльності, коли необхідно шляхом внутрішньої само-реалізації та їх саморозвитку, інтеграційної діяльності, моніторингу змін, упровадження інноваційних технологій віднайти нові управлінські інструменти та вибудувати нові моделі управління.

II. Постановка завдання

Мета статті – обґрунтувати напрями розгортання сучасних технологій управління в бібліотечно-інформаційній діяльності, що відбуваються під впливом суспільних змін.

III. Результати

Успішна діяльність бібліотек безпосередньо пов'язана з ефективним застосуванням сучасних концепцій управління, яке останніми роками зазнало істотних змін. Трансформації в системі управління бібліотекою відбуваються під потужним впливом зовнішніх факторів, таких як:

- соціальний прогрес останніх десятиліть, який сприяє формуванню в Україні сучасного інформаційного простору;
- кардинальні зміни номенклатури існуючих технологічних практик, які формують єдиний інформаційний простір, створюють нове середовище життєдіяльності людини шляхом формування віртуального середовища;
- ускладнення соціально-економічних за-сад функціонування та розвитку документних інститутів в умовах ринкових відносин.

Бібліотеки України адаптуються до нових соціальних викликів шляхом опанування інноваційних соціально-інформаційних технологій управління, під яким розуміють засоби вирішення практичних завдань, що охоплюють усю систему управлінських рішень і практичних дій, спрямованих на зміну бібліотечно-інформаційної діяльності відповідно до заданої мети. Особливе місце в цьому процесі належить оптимізації управлінських кадрових ресурсів, від яких повністю залежить застосування інноваційних управлінських технологій.

Організація управлінської діяльності бібліотек пройшла певний шлях трансформації від жорстких адміністративно-командних схем до застосування технологій процесного управління, від традиційного раціоналістичного управління, заснованого на теоретичних положеннях класичної (адміністративної) школи до інформаційно-технологічного, від лі-

нійних моделей управління до застосування нелінійних методів.

Питання управління бібліотекою посідають провідне місце у працях В. Г. Дригайло, О. М. Серьогіної, І. М. Фруміна [8; 13; 15], в яких досліджено організаційну структуру управління та її вдосконалення. Аналіз бібліотекознавчої літератури дає можливість простежити зміни, які відбувалися в організації управлінської діяльності бібліотек. Намагання здійснювати організацію праці в бібліотеках на науковій основі набуло поширення в 1960–1970-ті рр. [15]. У 70-ті рр. ХХ ст. у бібліотекознавчих розвідках акцентовано увагу на питанні вдосконалення існуючої системи управління і, насамперед, її організаційній структурі (кількість ланок управління й узгодження зв'язків між ними, розмежування обов'язків керівників, визначення службової субординації), на стані основних функцій управління (планування, організація, координація, стимулювання і контроль), на методах управління (економічні, організаційні, соціально-психологічні), техніці управління (стан діловодства, документообігу, порядок і терміни проходження інформації, механізація управлінської праці). У цих джерелах наголошено, що раціонально організована система управління забезпечить найбільшу ефективність роботи бібліотеки при мінімальних витратах часу, енергії працівників і матеріальних засобів [13].

У 80-ті рр. ХХ ст. оприлюднено проблеми й виділено питання вдосконалення механізму управління бібліотекою [15]. Системний підхід до бібліотеки як об'єкта управління розкрито у працях Н. Демидової, Л. Зяцькової, А. Кокарева, В. Прохорової. У публікаціях цих років виділено й питання наукової організації діяльності бібліотек, нормативні та правові питання основ управління. Враховуючи це, можна дійти висновку, що в цей період в українській бібліотечній справі застосовували методи традиційного раціоналістичного управління, заснованого на теоретичних положеннях класичної (адміністративної) школи. Таким чином, бібліотека як установа фактично перебувала поза зоною стратегічних перетворень, що призвело наприкінці 80-х – початку 90-х рр. ХХ ст. до розгортання кризових явищ у діяльності бібліотек. Цю тенденцію розглянуто в працях І. Суислової, В. Кармовського, М. Карташова, О. Пашина, А. Соколова, Є. Фенелонова. Ці фахівці відзначили відсутність стратегічних напрямів розвитку бібліотек, їх низький соціальний статус, наявність кризової ситуації в системі бібліотечного обслуговування та техніко-технологічного розвитку.

Вже в 90-х рр. ХХ ст. у публікаціях видатних бібліотекознавців Г. Єрмолаєвої, В. Ільганаєвої, О. Пашина, В. Ключова, М. Слобо-

дяника, І. Давидової, О. Башун досліджено й висвітлено фундаментальні зміни в процесі управління бібліотекою, спричинені розгортанням ринкових відносин у країні, що призвели до формування інформаційного ринку та ринку інформаційних продуктів і послуг. Початок ХХІ ст. знаменує собою активне впровадження новітніх інформаційних технологій у бібліотечну справу, розвиток інформаційного сервісу в бібліотеках. Ця тенденція, як зазначають О. Галімова, Ю. Дрешер, В. Дригайло, М. Карташов, Г. Паршукова, Н. Редькіна, І. Сусллова, А. Чачко, потребує системного управління процесом розгортання інноваційної діяльності бібліотек. Інноваційні зміни в організації управління бібліотекою спрямовані на формування нового соціокомунікаційного середовища, впровадження автоматизації в бібліотечне виробництво, розвиток інформаційного сервісу в мережевому інформаційно-комунікаційному просторі.

Зміни в управлінні відбуваються й у кадровій і організаційній складових. Якість організаційного управління характеризується здатністю ефективно виконувати свої основні функції в конкретний історичний період розвитку. Для прийняття зважених управлінських рішень бібліотечні керівники вивчають і використовують інформаційний менеджмент, технології бенчмаркінгу, реінжинірингу, контролінгу, фандрейзингу, застосовують у процесі стратегічного планування SWOT-аналіз, для проведення маркетингових, моніторингових досліджень використовують STEP-фактори, які підвищують ефективність і якість робіт, покращують рівень інформаційного сервісу, таким чином підвищуючи якість надання послуг.

Збільшення кількості управлінської інформації, необхідність ефективного управління документними ресурсами бібліотек сприяло застосуванню в бібліотечно-інформаційній діяльності технологій інформаційного менеджменту, спрямованих на управління інформаційними ресурсами бібліотеки. Інформаційний менеджмент охоплює широке коло питань, пов'язаних як з управлінням документними ресурсами – масивами й потоками інформації, – так і з управлінською інформацією. Нині бібліотека як соціальний інститут відіграє роль повноцінного учасника інформаційного ринку, підвищення її значення відбувається за рахунок розвитку інформаційно-комунікативних функцій, створення інформаційних ресурсів власної генерації та надання доступу до національних і світових інформаційних ресурсів. Технологія доступу до документів, яка домінувала в попередні роки, змінюється на нову комунікативну технологію доступу до знань, де наявні прогресивні тенденції в розвитку технологій бібліотечного сервісу, що розробля-

ються на основі принципів Веб-2.0, Веб-3.0. Актуальною стає проблема застосування інформаційних технологій в управлінні бібліотекою, яка розглядається не лише на рівні виробничих процесів, а й на рівні підвищення ефективності організації управлінської праці. Для налагодження цієї діяльності в бібліотеках створюють автоматизовані інформаційні системи управління, які інтегрують внутрішню та зовнішню інформацію, а надходження всіх видів інформації до єдиної системи дає можливість здійснювати інформаційний моніторинг внутрішнього й зовнішнього середовища та сприяє обґрунтованому прийняттю управлінських рішень. Тому актуальним стає питання якості автоматизованого управління сучасною бібліотекою. Оформлення інформаційного менеджменту в самостійну соціоінформаційну технологію управління відбулося завдяки посиленню ролі інформаційного ресурсу, отриманню інформацією нового статусу в сучасному світі й пов'язано з необхідністю вдосконалення процесів збору, збереження, розповсюдження інформації; комп'ютеризації всіх напрямів діяльності; формування нової інфраструктури суспільства; розвитку засобів комунікації тощо. Тому сьогодні активно здійснюється перехід від традиційних методів управління до інформаційно-технологічних, що забезпечує ефективну інтеграцію у сфері управлінських рішень.

Невід'ємним елементом культури управління в умовах модернізації управлінської діяльності бібліотек стають маркетингові технології. Так, використання технологій бенчмаркетингу в управлінні змінами дає можливість бібліотекам виявити слабкі сторони діяльності й причини недоліків порівняно з бібліотеками-лідерами, оцінити організаційну культуру управлінського апарату бібліотеки, конкурентоспроможність бібліотеки, знайти шляхи безперервного вдосконалення виробничо-технологічної діяльності з метою підвищення її ефективності та визначити шляхи переходу на якісно новий рівень інформаційного забезпечення користувачів, популяризацію бібліотечно-інформаційних ресурсів і послуг у мережевому середовищі.

Грунтовних досліджень на предмет використання бенчмаркінгу в роботі бібліотек в Україні практично не проводилося. Методологія проведення та розкриття сутності бенчмаркінгу, питання використання бенчмаркінгових технологій у роботі бібліотек частково висвітлено в працях російських фахівців П. Брофі, А. Земскова, А. Окладникової та Н. Пермітіної [4; 9; 11; 12].

Використання технології бенчмаркінгу доцільно у зв'язку з інформатизацією суспільства як корисного досвіду та механізму порівняльного аналізу діяльності бібліотеки для стратегічного планування й можливості ко-

лективного управління інноваційним процесом [12]. Застосування технології функціонального бенчмаркінгу дає змогу шляхом визначення й адаптації існуючих параметрів до нових умов кардинально вдосконалити бібліотечні процеси і створити сучасні творчі передумови розвитку бібліотеки, розширити можливості для розробки, впровадження й супроводу високоякісних послуг, оптимізувати виробничі процеси, економити час на виконання операцій, забезпечувати оперативність при організації потоків інформації і точність при виконанні замовлень. Технологія бенчмаркінгу передбачає вивчення досвіду кращих бібліотек шляхом створення інформаційного банку даних передового досвіду. Слід зазначити, що при оцінюванні результатів роботи бібліотек донедавна застосовували переважно кількісний підхід, однак сьогодні превалювати повинна якісна оцінка її діяльності, представлена оцінкою користувачами послуг, які вона надає [11]. Для цього необхідно, спираючись на бенчмаркінгові технології, обрати конкретний з його типів (внутрішній, зовнішній, функціональний, загальний, асоціативний, конкурентний) для дослідження процесів, які відбуваються в бібліотеці.

Зміна концептуальних підходів до управління бібліотекою як соціокомунікаційною установою суспільства в третьому тисячолітті пов'язана з певними недоліками функціонально-структурного підходу до організації управління діяльністю бібліотек. До цих недоліків можна зарахувати розділення окремих процесів і операцій, які виконують різні структурні ланки бібліотеки, відсутність якісного опису технологій виконання робіт, розмити відповідальність за кінцевий результат і контроль за технологією загалом, відсутність орієнтації на задоволення потреб користувача, а також внутрішніх показників проміжних результатів діяльності. Ці та інші недоліки структурно-функціонального підходу до управління діяльністю бібліотек особливо виявляються у великих бібліотеках, де здійснюється чимало різних за характером і спрямованістю процесів. У бібліотеках з невеликим штатом у діяльності бібліотечних керівників над управлінськими функціями переважають виробничі. Функціональне управління розриває процеси виготовлення інформаційних продуктів на фрагменти, ускладнюючи бібліотечному керівникові пошук шляхів підвищення їх ефективності, а відтак – підвищення якості й конкурентоспроможності інформаційних продуктів і послуг.

Одним з основних напрямів створення ефективної системи управління бібліотекою нині вважають використання процесного підходу, у межах якого набуває популярності концепція реінжинірингу виробничих біб-

ліотечних процесів. Для запровадження технологічних інновацій у діяльність бібліотек управлінський персонал бібліотеки намагається використовувати можливості реінжинірингу, але практичних досліджень, які б дали змогу професійно проводити процедуру реінжинірингу в бібліотеках, поки що немає.

Реінжиніринг бібліотечно-інформаційних процесів – це сукупність методів і засобів, призначених для фундаментального переосмислення та радикального перепроєктування бібліотечних процесів для досягнення максимального ефекту бібліотечної діяльності завдяки аналізу й моделюванню існуючих бібліотечно-інформаційних процесів. Реінжиніринг застосовують у разі необхідності “проведення радикальних змін, коли передбачається створення цілком нових, ефективніших бізнес-процесів на підприємстві без урахування їх старої організації” [7]. Очевидно, що в умовах інформаційного суспільства основним засобом реінжинірингу є інформаційно-бібліотечні технології, які дають змогу трансформувати багато напрямів бібліотечно-інформаційної діяльності для підвищення конкурентоспроможності бібліотек на ринку інформаційних послуг. Концепція реінжинірингу виникла в межах процесного підходу до управління, тому його успішне й ефективне впровадження залежить від усвідомлення сутності бібліотечно-інформаційного процесу. Упровадження реінжинірингу бібліотечно-інформаційних процесів спирається на такі напрями: горизонтальне й вертикальне стиснення бібліотечно-інформаційного процесу, виявлення “зайвих” функцій і передача їх в інші установи, для реалізації яких потрібні більші кошти, ніж на їх самостійне придбання бібліотекою на інформаційному ринку. Успішне впровадження реінжинірингу в бібліотечних установах залежить від багатьох чинників, але особливо значення набуває внутрішня самореалізація та саморозвиток управлінського персоналу бібліотеки.

Управління бібліотекою завжди здійснюється з метою досягнення певних цілей, реалізація яких забезпечується завдяки прийняттю й виконанню численних управлінських рішень. Розробка й прийняття управлінських рішень являє собою багатосторонній організаційний процес, який має складні прямі й зворотні зв'язки та характеризується поєднанням інтелектуальної діяльності керівників усіх ланок управління бібліотекою. Вирішенню завдань координації управлінської діяльності з метою досягнення цілей бібліотеки сприяє запровадження концептуальної бази контролінгу. В основу контролінгу як функціонального напрямку управлінської діяльності покладено вирішення завдань стосовно координації управлінської діяльності з метою досягнення цілей бібліотеки –

інформаційної та консультативної підтримки щодо: прийняття ефективних управлінських рішень, створення й забезпечення функціонування загальної інформаційної системи управління бібліотекою, забезпечення раціональності управлінського процесу, упровадження систем планування, контролю й аналізу діяльності, забезпечення мотивації персоналу в підвищенні ефективності та якості роботи бібліотеки.

Питання ефективності використання контролінгу в бібліотеках досліджено в працях Л. Абрамової та І. Суислової [1]. Спираючись на інформаційно-бібліотечний менеджмент і процесний підхід, науковці наголошують на необхідності запровадження контролінгу для саморегуляції управлінської діяльності бібліотек. Учені зазначають, що застосування інноваційних функцій контролінгу сьогодні є ефективним засобом управління при виконанні оперативних, тактичних і стратегічних завдань бібліотек, створення інформаційної системи цільового управління.

На нашу думку, контролінг бібліотечно-інформаційної діяльності – це процес ефективного управління бібліотекою для забезпечення її ефективного, якісного функціонування. Цей процес може чітко визначати цілі бібліотеки, принципи управління, способи їхньої реалізації. Процес контролінгу спрямований на усунення “вузьких місць” у роботі бібліотеки, орієнтацію на майбутнє, досягнення конкретних результатів роботи бібліотеки відповідно до її цілей і перспективних завдань. Застосування процесу контролінгу в бібліотеці дає можливість не тільки виявити відхилення від прийнятих і затверджених правил, процедур, закономірностей, а й надати оцінку причин цих відступів, конкретизувати їх за ступенем участі в них посадових осіб, структурних підрозділів, діяльність яких перевіряється.

Процес упровадження контролінгу в бібліотеках може відбуватися в три етапи: на першому етапі (підготовчий) необхідно вивчити поточний стан бібліотеки, провести експрес-діагностику роботи її відділів та усунути недоліки, виявлені під час експрес-діагностики; на другому (організація служби контролінгу) – провести зміни в організаційній структурі бібліотеки зі зміною системи документообігу, надати всім оперативний доступ до інформації про результати діяльності всіх структурних підрозділів бібліотеки, уникнути дублювання роботи між підрозділами, підпорядкувати службу керівництву бібліотеки. Система інформаційних потоків контролінгу повинна органічно входити в загальну систему інформаційних потоків бібліотеки; на третьому етапі (автоматизація) – обов'язкова автоматизація інформаційної служби контролінгу [10]. Таким чином, контролінг забезпечує поєднання воєдино

традиційно ізольованих один від одного аспектів управління бібліотекою з урахуванням їх взаємозв'язків, цим порушується класичний принцип лінійності в управлінні.

Отже, сутність контролінгу як процесу в управлінні полягає в поданні методів перспективного планування діяльності бібліотекою (визначення цілей), оцінюванні поточного стану бібліотеки (аналізу ситуації), виробленні цільового (коригувального) управлінського впливу як ефективного методичної системи управління і є своєрідним механізмом саморегулювання в бібліотеці, що забезпечує зворотний зв'язок у контурі управління [10].

Інноваційні технології в системі управління бібліотекою передбачають також застосування фандрейзингу, який запроваджується в бібліотеках віднедавна. Фандрейзинг для бібліотек – це пошук і залучення додаткових джерел фінансування. Бібліотеки вимушені самі шукати спонсорів, доброчинців і меценатів, котрі небайдужі до культурних надбань людства. На думку О. Башун, діяльність бібліотек щодо розвитку зв'язків із громадськістю та пошуку позабюджетних коштів – процес довготривалий і вимагає терпіння, напруженої праці, безперервних і послідовних зусиль для досягнення мети [2]. Застосування технологій фандрейзингу потребує підприємницького хисту, творчості, наполегливості й пошуку креативних підходів до роботи зі спонсорами.

Визначення орієнтирів та завдань інноваційного розвитку бібліотек набуває особливого значення крізь призму стратегічного бачення рівня управління змінами в діяльності бібліотек. Нині існує загальна проблема стратегічного управління, яка полягає не у відсутності управлінського знання, а в його змісті – цілеспрямованості, організованості й технологіях здійснення. Стратегічне управління спирається на людський потенціал, орієнтує виробництво інформаційних продуктів і послуг на попит користувачів, здійснює реагування на зміни зовнішнього середовища, є важливим фактором успішного розвитку бібліотеки. Тому вибір правильної траєкторії стратегічного розвитку бібліотек в умовах змін у внутрішньому та зовнішньому середовищах потребує прискорення й фронтального охоплення інноваційних процесів, інноваційного мислення й готовності до змін з боку як бібліотечних керівників, так і бібліотечних фахівців. Вирішення цього завдання, на думку науковця І. Давидової, вимагає побудови системи стратегічного управління на принципах проблемно-орієнтованого підходу, сутність якого полягає в забезпеченні постійної довгострокової готовності бібліотеки до сприйняття, взаємоадаптації нововведень у всіх напрямках бібліотечно-інформаційної діяльності та створенні механізмів для здійснення фронтальних які-

сних проривів в інноваційній сфері [6]. Стратегічне управління, насамперед, спирається на проектну діяльність та стратегічне планування.

Широкого використання в стратегічному плануванні та проектній діяльності бібліотек набули методи SWOT і STEP-аналізу. SWOT-аналіз спрямований на аналіз внутрішнього стану бібліотеки (сила, слабкість) та зовнішнього середовища (можливості, загрози) [3; 14]. Аналіз факторів внутрішнього середовища бібліотеки допомагає оцінити окремі напрями та процеси роботи, визначити прогресивні тенденції змін, своєчасно звернути увагу на проблеми, підбити підсумки та прийняти рекомендації для покращення діяльності, звернути увагу на сильні й слабкі боки, намітити перспективні плани розвитку. Аналізуючи фактори зовнішнього середовища, необхідно звернути увагу на економічні й соціальні умови, рівень технологічного розвитку реальних і потенційних бібліотек-конкурентів. SWOT-аналіз діяльності бібліотеки як метод управління значно підвищує ефективність її роботи.

Для визначення ефективності стратегічного планування в бібліотеках на сучасному етапі, на нашу думку, доцільним є використання керівниками методик STEP-факторів, які поєднують аналіз соціальних, технологічних, економічних та політичних факторів впливу на організацію діяльності бібліотеки. Усі компоненти тісно пов'язані між собою й вимагають системного підходу при запровадженні аналізу. Процес аналізу STEP-факторів зазвичай передбачає чотири етапи: розробку переліку головних стратегічних факторів, які мають високу ймовірність реалізації та впливу на функціонування організації; оцінювання значущості кожної події для конкретної організації шляхом присвоєння їй питомої ваги, що забезпечує нормування; оцінювання ступеня впливу кожного фактора-події на стратегію організації за п'ятибальною шкалою, де "п'ять" – серйозна небезпека; "одиниця" – відсутність небезпеки; визначення зваженої оцінки шляхом множення питомої ваги на силу впливу й підрахунок сумарної зваженої оцінки для цієї організації. Таким чином, STEP-аналіз цілком можна розглядати як варіант системного аналізу, який допомагає вивчити "поведінку" зовнішнього середовища тільки в тому випадку, якщо адекватно й об'єктивно оцінювати вплив на організацію всіх чотирьох факторів. Для успішного проведення STEP-аналізу особливе значення має усвідомлення бібліотечними керівниками сутності процесу, володіння методами аналітичної обробки інформації для адекватного оцінювання його результативності та ефективності.

IV. Висновки

Розуміння впливу зазначених інноваційних технологій у системі управління бібліотекою як соціокомунікаційною установою

сприятиме реалізації організаційних, функціональних, техніко-технологічних, кадрових інтелектуальних та інших трансформацій, які відбуваються в бібліотеках. Бібліотечний керівник має з інтелігентного інтелектуала перетворитися на інтелектуального менеджера, який бачить бібліотеку як бібліотечно-інформаційне виробництво з комплексом сучасних послуг, які змінюються відповідно до вимог часу, де кожен користувач може знайти те, що йому потрібно, відповідно до своїх очікувань і свободи вибору. Тому перспективами подальших розвідок дослідження є модернізація системи наукового управління бібліотекою шляхом широкого застосування технологій автоматизації як технологічно-виробничих, так і управлінських процесів.

Список використаної літератури

1. Абрамова Л. В. От процессного подхода к контроллингу: эволюция функционального менеджмента / Л. В. Абрамова, И. М. Сулова // Научные и технические библиотеки. – 2011. – № 8. – С. 59–66.
2. Башун О. Фандрейзинг або мистецтво збирання коштів : наук.-метод. рекомендації бібліотекам / О. Башун ; ред. Ю. О. Лебедева ; Донец. ОУНБ. – Донецьк, 1998. – С. 15.
3. Білоус В. С. Проектна діяльність як інструмент модернізації бібліотеки вищого навчального закладу / В. С. Білоус // Вісник Книжкової палати. – 2014. – № 4. – С. 17–18.
4. Брофи П. Оценка деятельности библиотек: принципы и методы / П. Борфи ; науч. ред. пер. Л. Я. Шрайберг; [пер. с англ. А. И. Земскова]. – Москва : Омега, 2009. – С. 230–246.
5. Давидова І. О. Бібліотечне виробництво в інформаційному суспільстві : монографія / І. О. Давидова ; [наук. ред. В. О. Ільганаєва] ; М-во культури і мистецтв України, Харк. держ. акад. культури. – Харків : ХДАК, 2005. – 295 с.
6. Давидова І. Інноваційність в управлінні діяльністю документно-комунікаційних структур [Електронний ресурс] / Ірина Давидова // Вісник Книжкової палати. – 2009. – № 1. – С. 28–31.
7. Давидова І. О. Реінжиніринг як складова наукової організації праці в управлінні бібліотекою / І. О. Давидова // Вісник Харківської державної академії культури : зб. наук. пр. – Харків : ХДАК, 2014. – Вип. 43. – С. 119–126.
8. Дригайло В. Г. Основы организации работы библиотеки вуза : науч.-практ. пособие. / В. Г. Дригайло. – Москва : Либерия-Библиоформ, 2007. – № 64. – 620 с. – (Библиотекарь и время. XXI век).
9. Земсков А. И. Методика оценки эффективности работы библиотеки – бенчмаркинг / А. И. Земсков // Научные и технические библиотеки. – 2004. – № 6. – С. 3.
10. Ніколаєнко Н. М. Впровадження контролінгу в управлінську діяльність бібліотек [Електронний ресурс] / Н. М. Ніколаєнко. – Режим доступу: <http://conference.nbuv.gov.ua/report/view/id/533>.
11. Окладникова А. В. Бенчмаркинг как технология улучшения деятельности библиотечных организаций / А. В. Окладникова // Известия Иркутской государственной экономической академии. – 2008. – № 1 (57). – С. 88–90.
12. Пермитина Н. И. Бенчмаркинг как стратегия развития научной библиотеки / Н.И. Пермитина, В.А. Ивашова // Университетская книга. – 2006. – № 5. – С. 62–64.
13. Серегина О. М. НОТ в научно-технических библиотеках республики / О. М. Серегина. – Киев : Знание, 1979. – 28 с.
14. Сопова Т. Стратегічний менеджмент. Побудова концепції бібліотеки / Т. Сопова // Бібліотечний форум. – 2014. – № 4. – С. 10–12.
15. Фрумин И. М. Библиотечное дело: организация и управление / И.М. Фрумин. – Москва : Книга, 1980. – 135 с.

Стаття надійшла до редакції 11.06.2015.

Николаенко Н. Н. Диверсификация технологий управления библиотекой как социокommunikационной организацией общества

В статье анализируется диверсификация технологий управления библиотекой как социокommunikационной организацией, рассмотрены задачи библиотечных руководителей, связанные с управлением библиотечным производством, модернизацией библиотечно-информационной деятельности в условиях формирования социокommunikационной среды информационного общества.

Ключевые слова: управление библиотекой, инновационные технологии, информационный менеджмент, бенчмаркинг, реинжиниринг, контролинг, фандрейзинг, SWOT-анализ, STEP-факторы.

Nikolaenko N. Diversification of Technologies of Library Management as a Social Communication Establishment of Society

In the article, devoted to the questions of the diversification of technologies of library management as a social communication establishment, the task of the library workers and the guidance of libraries

in particular, related to realization of the newest information technologies, adjusting of such informative production, which would answer necessities and queries of modern society, is considered. The calls of time require purpose of system transformations of activity of libraries both technique-technological and organizational, last in same queue, related to the increased requirements to the leaders of different levels of library management, that is possible to provide only in condition of substantial "restart" of all links of library activity – from a production, distributing and consumption, library-informative products to scientific guidance and new models in management of the library.

Innovative changes in organization of library management take place in the conditions of forming a new social communication environment on a background introduction of the library computer-aided manufacturing under influence of network informatively communication space. Modernization of administrative activity of the library workers must take place by the use of informative management, technologies of benchmarking, reengineering, controlling and fundraising by application SWOT-analysis in the process of planning, taking into account STEP-factors at marketing researches.

Subsequent researches for diversifications of library activity will be conducted in direction of modernization of the system of scientific management of the library, scientific organization of labour of social information establishment.

Key words: *library management, innovative technology, information management, benchmarking, reengineering, controlling, fundraising, SWOT-analysis, STEP-factors.*